

REVISORERNAS BERÄTTELSE FÖR ÅR 2023

Granskningens inriktning

Vi har granskat verksamheten i kommunstyrelsen, nämnderna och de gemensamma nämnderna samt, i vår roll som utsedda revisorer och lekmannarevisorer, även verksamheten i kommunens företag. Granskningen har utförts enligt lagstiftning, god revisionssed i kommunal verksamhet och reglemente för revisorerna i Gävle kommun.

I vår granskning har vi biträttas av sakkunniga från kommunens revisionskontor och från PwC samt KPMG.

Revisorernas berättelse

Detta dokument är en summering av iakttagelser och bedömningar i grundläggande granskningar och fördjupade granskningar. I dokumentet uttalar vi oss om måluppfyllelsen för verksamhetsmål och finansiella mål avseende god ekonomisk hushållning, rättvisande räkenskaper och balanskravsresultatet.

Revisionsberättelser och granskningsrapporter

Vi har lämnat separata revisionsberättelser för kommunstyrelsen, nämnderna och de gemensamma nämnderna. Vi har tillstyrkt att ansvarsfrihet beviljas för kommunstyrelsen, nämnderna, gemensamma nämnder och de förtroendevalda i dessa organ. För aktiebolag, stiftelser, donationsfonder och föreningar avges separata revisionsberättelser alternativt granskningsrapporter till respektive enhet.

Övriga dokument

Revisorernas redogörelse för sin förvaltning redovisas i bilaga 1 "Förvaltningsberättelse".

Grundläggande granskning

Den grundläggande granskningen har omfattat i princip samtliga enheter (nämnder, gemensamma nämnder samt hel- och delägda bolag). Granskningen har baserats på dokumentgranskning och dialogmöten. Granskningarna har avrapporterats i separata rapporter. Slutsatser från granskningen är att det fortsatt finns delar i målstyrningen som behöver utvecklas och tydliggöras. Det handlar främst om indikatorer och arbetet tillika aktiviteter som ska genomföras under året.

När det gäller intern kontroll noterar vi att nämnder och bolag börjat anpassa sitt arbete utifrån riktlinjen för intern styrning och kontroll. Vi ser positivt på att riskanalys är integrerad i internkontrollplanen, det medför att nämnden eller bolaget tar del av samtliga risker. En notering i uppföljningar av internkontrollplaner är att vissa enheter inte förklarat varför en viss risk inte följts upp. Detta behöver förklaras så att det går att

KOMMUNREVISIONEN

Gävle kommun, 801 84 GÄVLE, Besöksadress Rådhusorget 1

Tfn 026-17 80 00 (vx)

kommunrevisionen@gavle.se

revisorernas berättelse

(Signerat, SHA-256 055ACF17B034B01345E449CCDF07BB7B8FB83284465EA41869E906AB341CECA3)

följa från internkontrollplan till internkontroll rapport (uppföljning) hur enheten arbetat för att hantera risken.

Fördjupade granskningar

Under året har fördjupade granskningar genomförts av olika verksamheter. Granskningarna har avrapporterats i separata rapporter. Sammantaget visar granskningarna på vissa brister i nämndens eller bolagets styrning, ledning, kontroll och/eller uppföljning.

Granskning av god ekonomisk hushållning/måluppfyllelse

Kommunen har fem kommunövergripande mål (verksamhetsmål) och tre finansiella mål. Samtliga fem kommunövergripande mål är nära att uppnås men uppfylls inte helt. Måluppfyllelsen baseras på genomförd verksamhet tillika aktiviteter i och med att målen inte mäts med indikatorer. Två av tre finansiella mål uppnås medan det tredje är nära att uppnås men uppfylls inte helt. Måluppfyllelsen baseras på indikatorers utfall.

Grundat på vår granskning av årsredovisningen har det inte framkommit några omständigheter som ger oss anledning att anse att resultatet inte skulle vara förenligt med de finansiella mål och verksamhetsmål som fullmäktige fastställt i kommunplan 2023.

Årets resultat

Revisorerna konstaterar att kommunens resultat uppgår till -377,6 mnkr, vilket kan jämföras med förra årets resultat som uppgick till 310,7 mnkr. Exklusive extraordinära kostnader (-150 mnkr) uppgår resultatet till -227,6, där nämndernas underskott motsvarar -69,9 mnkr (exklusive realisations- och exploateringsresultat). Under året har besparingsåtgärder vidtagits men dessa har inte fått full effekt. Resultatet för kommunkoncernen uppgår till -185,1 mnkr, vilket är 146,5 mnkr lägre än budgeterat. Förra året uppgick kommunkoncernens resultat till 530,7 mnkr.

Revisorerna ser med oro på kommunens ekonomiska situation och den ekonomiska utvecklingen. Det är avgörande att berörda verksamheter fortsätter att vidta åtgärder på både kort och lång sikt. Revisorerna kommer att noggrant följa den ekonomiska utvecklingen under de kommande år.

Rättvisande räkenskaper

Grundat på vår granskning har det inte framkommit några omständigheter som ger oss anledning att anse att årsredovisningen för Gävle kommun inte, i allt väsentligt, är upprättad i enlighet med Lag om kommunal bokföring och redovisning och god redovisningssed i övrigt.

Balanskravsresultatet

Balanskravet är ett lagstadgat krav på ett positivt resultat, enligt en fastställd beräkningsmodell. Av balanskravsutredningen¹ framgår att årets resultat efter balanskravsjusteringar är negativt och uppgår till -411,9 mnkr, vilket motsvarar årets resultat (-377,6 mnkr) inklusive justering för realisationsvinster (34,3 mnkr). Sedan tidigare finns en avsättning till resultatutjämningsreserven (RUR) om 470,7 mnkr som enligt lokala riktlinjer kan användas när årets balanskravsresultat är negativt. Årets användning av medel från RUR uppgår till 261,9 mnkr. Årets balanskravsresultat uppgår därmed till -150,0 mnkr. Kommunen åberopar synnerliga skäl för att inte göra en återställning på 150,0 mnkr. Det motiveras av att kommunen har vid bokslut 2023 en stark finansiell ställning med en god soliditet.

Vår bedömning är, utifrån redovisningen av balanskravsresultatet i årsredovisningen, att det lagstadgade balanskravet inte är uppfyllt för år 2023.

Vi tillstyrker att årsredovisningen för år 2023 godkänns.

Gävle kommun 2024-04-25

Eva-Karin Hamilton Yvonne Bäckius Rosalie Carlén

Charlotta Lagnander Kenneth Levin Ann Katrine Myles

Arne Övrelid

Bilagor

Till revisorernas berättelse bifogas

- Kommunrevisionens förvaltningsberättelse 2023
- Revisionsberättelser
- Granskningsrapporter
- De sakkunnigas rapporter
 - Grundläggande granskningar:
 - Fördjupade granskningar

¹ Enligt LKBR ska förvaltningsberättelsen innehålla en balanskravsutredning med upplysningar om dels årets resultat efter balanskravsjusteringar, dels detta resultat med justering för förändring av resultatutjämningsreserven (balanskravsresultat).

Signering

Följande parter har signerat detta dokument

Namn: Eva-Karin Hamilton

Datum: 2024-05-07 02:12

Signerat kryptografiskt SHA-256 hashvärde:

055ACF17B034B01345E449CCDF07BB7B8FB83284465EA41869E906AB341CECA3

Namn: Yvonne Bäckius

Datum: 2024-05-10 10:44

Signerat kryptografiskt SHA-256 hashvärde:

055ACF17B034B01345E449CCDF07BB7B8FB83284465EA41869E906AB341CECA3

Namn: ROSALIE CARLÉN

Datum: 2024-05-06 13:02

Signerat kryptografiskt SHA-256 hashvärde:

055ACF17B034B01345E449CCDF07BB7B8FB83284465EA41869E906AB341CECA3

Namn: CHARLOTTA LAGNANDER

Datum: 2024-05-07 07:54

Signerat kryptografiskt SHA-256 hashvärde:

055ACF17B034B01345E449CCDF07BB7B8FB83284465EA41869E906AB341CECA3

Namn: Kenneth Levin

Datum: 2024-05-06 16:57

Signerat kryptografiskt SHA-256 hashvärde:

055ACF17B034B01345E449CCDF07BB7B8FB83284465EA41869E906AB341CECA3

Namn: Ann Katrine Myles

Datum: 2024-05-10 09:54

Signerat kryptografiskt SHA-256 hashvärde:

055ACF17B034B01345E449CCDF07BB7B8FB83284465EA41869E906AB341CECA3

Namn: ARNE ÖVRELID

Datum: 2024-05-07 11:32

Signerat kryptografiskt SHA-256 hashvärde:

055ACF17B034B01345E449CCDF07BB7B8FB83284465EA41869E906AB341CECA3

Revisorernas redovisning av sin förvaltning 2023

Bilaga 1 till Revisorernas berättelse 2023

DEN KOMMUNALA REVISIONEN

Den kommunala revisionen är en förutsättning för det kommunala självstyret – ett demokratiskt kontrollinstrument. Kommunrevisionen är en egen självständig myndighet. För mandatperioden 2023 - 2026 utsåg Kommunfullmäktige (KF) nio förtroendevalda revisorer, vilka är individuellt ansvariga för den årliga granskningen av de kommunala nämnderna.

Kommunens hel- och delägda aktiebolag ska granskas av auktoriserade revisorer när det gäller den finansiella revisionen, samt av lekmannarevisorer som granskar verksamhetsstyrning och intern kontroll. Lekmannarevisorer utses ur gruppen förtroendevalda revisorer.

Kommunalförbund ska också granskas av förtroendevalda revisorer, men väljs efter nominering av fullmäktige i kommunalförbundet. Några stiftelser ingår även bland de enheter som revisorerna ska granska.

Två ansvarsområden – kommunal revision och revisorskollegiets förvaltning

Den lagstadgade revisionsverksamheten

Revisorerna granskar årligen all verksamhet enligt lagar och SKR:s skrift God revisionsred. De ska biträddas av sakkunniga, som kan upphandlas externt eller – som i Gävle – vara anställda yrkesrevisorer. Revisionsberättelsen avlämnas i maj/juni, året efter verksamhetsåret.

Revisorskollegiets förvaltning

Revisorskollegiet fungerar som en nämnd, med årligt budgetansvar och verksamhet i enlighet med kommunens redovisnings- och uppföljningsanvisningar. De förtroendevalda revisorerna är dessutom arbetsgivare för de anställda på revisionskontoret. Revisorskollegiets förvaltning granskas av tre utsedda ledamöter från kommunfullmäktige.

Revisorskollegiet har även uppdraget att upphandla den externa auktoriserade revisionen för perioden 2025–2029. Nuvarande avtal med KPMG gäller för räkenskapsåren 2021–2024. Nuvarande ramavtal med PwC för granskning av kommunen går ut 2025. Avtalet avser både verksamhetsrevision och redovisningsrevision.

År 2023 - ett händelserikt arbetsår

Dubbla grupper revisorer under vårterminen

Vid ingången av 2023 arbetade den "gamla" gruppens sex revisorer med att summera revisionen för verksamhetsår 2022, och dra slutsatser till revisionsberättelsen. Arbetet blev mer omfattande än vanligt till följd av revisorernas anmärkning mot kommunstyrelsen.

Den nya gruppen revisorer för mandatperioden 2023–2026 inledde sitt arbete i revisorskollegiet med förvaltningsuppgifterna. Introduktion, utbildning och övertagande av information genom att följa "gamla" revisorernas

möten var i fokus. Grupperna arbetade således parallellt de första fem månaderna.

Fullmäktiges val av revisorer för mandatperioden

Fullmäktige valde nio revisorer för mandatperioden 2023 - 2026. Dessa valdes efter förslag från de politiska partierna, men utan valbarhetsprövning – ett förfarande som tillämpats under många tidigare mandatperioder. Enligt revisionskontorets rutin har revisorer i stället undantagits från granskning av nämnd/-er eller kommunala bolag i de fall där oberoende kunnat ifrågasättas.

Revisionens ordförande anmäldes i början på år 2023 för jäv på grund av närstående i nämnd, trots att ordföranden anmält förhållandet före mandatperiodens ingång vid de sakkunnigas rutin för oberoendeprovning. En extern advokatbyrå utsågs av kommunfullmäktige i maj 2023 till utredare av jävsfråga gällande ordförande. Utredningsrapporten inkom i september 2023 och redovisade svar på fyra ställda frågor om jäv.

Vid hörande av SKR¹ i frågan blev det klart att KF:s valberedning inte genomfört en lagenlig valbarhetsprövning före valet av revisorer. Det var således inte fråga om jäv. För att lösa frågan genomfördes fyllnadsval av ordförande för revisionen (M) då valbarhetshindret upphört. Samtidigt godtogs avsägelse av två revisorer, varav en var 1:e vice ordförande. Valbarhetshinder pga. närstående kommunpolitiker, och andra oberoendefrågor, gör kretsen personer som kan väljas till revisorer begränsad. Uppdragets omfattning kan också hindra yrkesverksamma och studerande att delta i revisionen. Detta har övertid inneburit att vi ofta fått väntat länge på att en ny revisor valts ifall en revisor lämnat sitt uppdrag. I oktober lämnade två revisorer, varav ena var 1:e vice ordförande, sina uppdrag. Först i februari valde fullmäktige två nya revisorer (ena 1:e vice ordförande).

Konsekvenser av jävsfrågans hantering för revisionen

Den uppsplitande frågan om jäv och valbarhet har inneburit mycket resursspill i det vacuum som uppstod kring frågan om jäv och valbarhetshinder.

Att en persons valbarhet skulle prövas i samband med nominering till revisor och inför val i kommunfullmäktige har alltså inte varit känt av kommunens politiker och förvaltning. Att frågan nu kom upp medförde en hel del extra utredningsarbete, men också att kommunrevisionen förbättrat sina interna rutiner.

Flera nya revisorer upplever att man inte fått tillräcklig information om det uppdrag man accepterat, vilket kan vara ett tecken på att ansvariga inom partierna och kommunfullmäktige saknar kunskap om uppdragets omfattning och ansvar. En prioriterad uppgift under mandatperioden kommer att vara att på olika sätt informera, kommunicera och synliggöra kommunrevisionen. Liksom att erbjuda utbildningar om revision. En första utbildning genomfördes under januari 2024 där kommunrevisionen, fullmäktiges presidium och gruppledarna deltog.

¹ Sveriges Kommuner och Regioner

Till följd av utredningen av jäv och ifrågasatt behörighet vad gällde ordförande fick 2:e vice ordförande själv leda revisionen under oktober. Till följd av att det saknats två revisorer mellan oktober 2023 och februari 2024 har granskningen fördelats ut på kvarvarande sju revisorer. Dessa sju revisorer kommer att svara för prövning av 2023 och formulering av revisionsberättelsen.

Revisionskontoret

Revisionskontoret utgör det sakkunniga stödet till revisorerna.

Vid revisionskontoret fanns vid ingången av året en erfaren revisionschef/certifierad kommunal yrkesrevisor, två certifierade kommunala yrkesrevisorer och två yrkesrevisorer.

Revisionschefen aviserade att hon skulle lämna sin tjänst efter sommaren 2023. Efter en noggrann rekryteringsprocess utsågs en kandidat (internt sökande på revisionskontoret) till ny revisionschef från 1 oktober. Mellan augusti 2023 – januari 2024 slutade två yrkesrevisorer. Kvar på kontoret finns nu en revisionschef och en certifierad kommunal yrkesrevisor. Som stöd till revisionskontoret finns som tidigare beskrivet KPMG och PwC. Fokus för verksamheten har under hösten varit att genomföra den granskning, både fördjupad och grundläggande, som beslutats.

Revisorerna har upphandlat en extern leverantör för att utreda hur det sakkunniga stödet ska formeras för att ge revisorerna ett så bra stöd som möjligt framåt. Utredningen ska vara klar i april 2024.

Granskningsinsatser under 2023

Årets granskning har bestått av grundläggande granskning, fördjupad granskning samt redovisning- och räkenskapsrevision.

Grundläggande granskning har bestått av att kommunrevisionen löpande följt alla enheter via sammanträdeshandlingar, protokoll och övriga handlingar. Dialogmöten har genomförts med i princip alla aktuella enheter. Den grundläggande granskningen har dokumenterats i en rapport för aktuella enheter.

Fördjupade granskningar som genomförts eller håller på att genomföras är: uppföljning granskning av löneprocessen, läkemedelshantering i hemsjukvården, efterlevnad av LOU i två bolag, exploateringsredovisning, Gästrike Vattens arbete med kompetensförsörjning, informationssäkerhet, likvärdig skola – främja närvaro, likvärdigt arbete med skolnärvaro på gymnasiet samt kommunens aktivitetsansvar, välfärdsbrott och krisberedskap.

När det gäller räkenskaps- och redovisningsrevision har granskning av delårsrapport 2 2023 genomförts. Granskning av årsredovisning 2023 håller på att genomföras.

Resultatet av all granskning har eller kommer löpande att överlämnas till både fullmäktige och aktuella enheter.

Sammanställning av revisorernas arbete under 2023

Under året har revisorerna haft tolv sammanträden. Revisorskollegiet har haft tolv sammanträden. Dessa genomförs på samma dagar i heldagsmöten. Sexton beredningsmöten har hållits, liksom ett stort antal dialogmöten och förmöten till dessa.

Presidiet har hållit möten med KF:s presidium (sju gånger), med gruppleddare (tre gånger) och med KF:s granskare (två gånger). Stiftelsen för större arbetarbostäder har påkallat ett flertal möten under året i frågor som gäller stiftelsens verksamhet.

Övriga möten inom presidiet har hållits pga. löneförslag, rekrytering av ny revisionschef, intervjuer, samråd med fackliga representanter, jävsutredning, diskussion om revisionens behov av sakkunniga och utredning, mm.

Ytterligare delar i revisorernas arbete har varit fyra planeringsdagar för alla revisorer, utbildning i God Revisionsledning, utbildning av PWC för nya ledamöter och deltagit i STAREV:s årsmöte.

Totalt sett medför de två ansvarsområdena, revision och förvaltning med alla dess olika ansvarsområden och uppgifter, att rollen som revisor är mera omfattande jämfört med rollen som ledamot eller ersättare i nämnd. Revisorns ansvar för förvaltningen innebär i högre grad involvering i och utförande av olika uppgifter såsom rekrytering, arbetsmiljöfrågor etcetera i och med att revisorerna är chef över revisionschef. I andra verksamheter hanteras dessa uppgifter i ordinarie linjeorganisation. Mot bakgrund av det som beskrivits tidigare har 2023 varit ett mera omfattande verksamhetsår jämfört med tidigare år.

Resultat och investeringar

(mnkr)	Utfall 2023-12-31	Utfall 2022-12-31	Ursprunglig budget 2023	Reviderad budget 2023
Verksamhetens intäkter	1,2	1,2	1,2	1,2
Personalkostnader	-5,3	-4,4	-6,2	-6,2
Övriga kostnader	-2,6	-1,8	-2,3	-2,3
Avskrivningar/nedskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Internränta	0,0	0,0	0,0	0,0
Resultat före kommunbidrag	-6,7	-5,0	-7,3	-7,3
Kommunbidrag	7,3	5,4	7,3	7,3
Resultat efter kommunbidrag	0,6	0,4	0,0	0,0
Extraordinära kostnader	0,0	0,0	0,0	0,0
Årets resultat	0,6	0,4	0,0	0,0
Investeringar	0,0	0,1	0,1	0,1

(mnkr)	Utfall 2023-12-31	Utfall 2022-12-31	Ursprung- lig budget 2023	Reviderad budget 2023
Erhållet investeringsbidrag	0,0	0,0	0,0	0,0

Resultat och investeringar

Ett positivt resultat motsvarande 0,6 mnkr redovisas för 2023. Verksamheten har bedrivits senare delen av året med färre antal medarbetare än budgeterat; tjänster har inte återbesatts. Överskottet från personalkostnader har istället använts, så långt det varit möjligt, för köp av granskning av PwC eller KPMG. Verksamhetens positiva resultat är även en följd av lägre kostnader för arvoden till revisorer, detta då det varit två vakanser bl.a. 1:e vice ordförande.

Inga investeringar har genomförts under 2023, vilket är i linje med aktuell budget.

Resultat och investeringar

Under det kommande året kommer flera delar av granskningsarbetet att utvecklas. Mer specifikt handlar det om hur den grundläggande granskningen respektive fördjupade granskningen genomförs. Likaså fortsätter utveckling av riskprocess och arbetet med revisionsplan. Inriktningen i kommande revisionsplan är att likt tidigare år genomföra ett antal fördjupade granskningar inom olika områden/frågor.

När det gäller räkenskaps- och redovisningsrevision fortsätter arbetet med standard för räkenskapsrevision. En del av arbetet kommer vara att följa upp och utvärdera tillämpning av standarden.

Eva-Karin Hamilton
Ordförande i revisionen

Andreas Halvarsson
Revisionschef

Signering

Följande parter har signerat detta dokument

Namn: Eva-Karin Hamilton

Datum: 2024-05-07 02:09

Signerat kryptografiskt SHA-256 hashvärde:

87A599AB7DE37867F2ADA0308B61C963E88E73BE81A5BDDE63407E6F73F0688C

Namn: Andreas Halvarsson

Datum: 2024-05-05 21:19

Signerat kryptografiskt SHA-256 hashvärde:

87A599AB7DE37867F2ADA0308B61C963E88E73BE81A5BDDE63407E6F73F0688C